LÖG

24
29. marz

um almannatryggingar.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

I. KAFLI
Skipulag og stjórn.

1. gr.

Almannatryggingar teljast samkvæmt lögum þessum:

1. Lífeyristryggingar.
2. Slysatryggingar.
3. Sjúkratryggingar.

2. gr.

Tryggingastofnun ríkisins annast lífeyristryggingarnar og slysatryggingarnar, og hefur með höndum umsjón og yfirstjórn sjúkratrygginganna, allt undir yfirumsjón ríkisstjórnarinnar (félagsmálaráðuneytisins).

Hver grein trygginganna, sbr. 1. gr., er sjálfstæð deild í Tryggingastofnuninni og hefur þar sérstakan fjárhag. Engin deildanna ber ábyrgð á skuldbindingum annarrar.

Tryggingastofnun ríkisins hefur heimili og varnarþing í Reykjavík.

3. gr.

Ráðherra skipar forstjóra Tryggingastofnunar ríkisins að fengnum tillögum tryggingaráðs, skrifstofustjóra, sjúkramálastjóra Tryggingastofnunarinnar, sem jafnframt er deildarstjóri sjúkratryggingadeildar, aðra deildarstjóra, tryggingafræðing, aðalgjaldkera og tryggingayfirlækni, að fengnum tillögum forstjóra og tryggingaráðs.

Ráðherra ákveður laun allra fastra starfsmanna Tryggingastofnunarinnar, að fengnum tillögum forstjóra, þar til launin verða ákveðin í launalögum.

4. gr.

Forstjóri annast stjórn stofnunarinnar samkvæmt lögum þessum og reglugerðum, sem settar eru. Hann ræður alla starfsmenn stofnunarinnar, sem ekki eru skipaðir af ráðherra.

Deildarstjórar annast venjulega afgreiðslu mála, hver fyrir sína deild. Hvers konar nýbreytni og afbrigði frá venju skal bera undir forstjóra.

5. gr.

Sameinað Alþingi kýs á fyrsta þingi eftir hverjar almennar alþingiskosningar fimm menn í tryggingaráð og aðra fimm til vara. Ráðherra skipar formann og varaformann tryggingaráðs úr hópi hinna kjörnu aðalmanna.

Ráðherra ákveður þóknun tryggingaráðsmanna.

6. gr.

Tryggingaráð skal hafa eftirlit með fjárhag, rekstri og starfsemi Tryggingastofnunar ríkisins og gæta þess, að hún starfi í samræmi við lög og reglugerðir á hverjum tíma.

Rísi ágreiningur um bætur, leggur tryggingaráð úrskurð á málið.

Reykjavík. Ríkisprentsmiðjan Gutenberg.

24 Leita skal samþykkis tryggingaráðs á:
29. marz a. hinni árlegu fjárhagsáætlun stofnunarinnar;
b. ársreikningum stofnunarinnar;
c. ákvörðunum um iðgjaldaupphæðir;
d. öllum heildarsamningum við lækna, sjúkrahús og önnur slík dvalarheimili;
e. meginreglum um notkun heimildarákvæða;
f. öllum lánveitingum og verðbréfakaupum og sölum;
g. öðrum þeim atriðum, sem lög þessi ákveða.

Þá getur forstjóri og borið önnur mál undir tryggingaráð, ef honum finnst ástæða til.

Formaður tryggingaráðs hefur f. h. ráðsins stöðugt, daglegt eftirlit með starfsemi stofnunarinnar.

7. gr.

Vinnuveitendasamband Íslands, Alþýðusamband Íslands, Stéttarsamband bænda og Landssamband íslenzkra útvegsmanna skipa hvert um sig einn mann, sem hefur rétt til að taka þátt í umræðum tryggingaráðs og gera tillögur þegar skipt er í áhættuflokka og ákveðin iðgjöld atvinnurekenda til slysatrygginga. Skal Tryggingastofnuninni skylt að láta þeim í té allar upplýsingar, sem nauðsynlegar eru vegna þessa starfs.

8. gr.

Aðalskrifstofur Tryggingastofnunar ríkisins eru í Reykjavík.

Utan Reykjavíkur skulu sýslumenn og bæjarfógetar annast umboðsstörf fyrir Tryggingastofnunina, hver í sínu umdæmi. Þóknun til sýslumanna og bæjarfógeta fyrir þessi aukastörf skal ákveðin í reglugerð, sem samin sé í samráði við forstjóra Tryggingastofnunarinnar og stjórn félags héraðsdómara.

Ráðherra ákveður þátttöku Tryggingastofnunarinnar í skrifstofukostnaði sýslumanna og bæjarfógeta vegna umboðsstarfa þessara.

9. gr.

Reikningar Tryggingastofnunar ríkisins fyrir síðast liðið ár skulu jafnan fullgerðir eigi síðar en 1. júlí ár hvert. Skulu þeir endurskoðaðir á sama hátt og reikningar annarra ríkisstofnana.

Að lokinni endurskoðun og afgreiðslu tryggingaráðs, skulu reikningarnir sendir félagsmálaráðuneytinu, sem síðan lætur birta þá í B-deild Stjórnartíðinda.

Tryggingastofnunin skal gefa út árbók með sem gleggstum upplýsingum um alla starfsemi stofnunarinnar.

II. KAFLI
LÍFEYRISTRYGGINGAR

A. Almenn ákvæði.

10. gr.

Landinu er skipt í tvö verðlagssvæði. Til fyrsta verðlagssvæðis teljast kaupstaðir og kauptún með 2000 íbúum eða fleiri, til annars verðlagssvæðis allir aðrir staðir á landinu. Heimilt er að færa sveitarfélag milli verðlagssvæða, ef rökstuddar óskir þess efnis koma frá hlutaðeigandi sveitarstjórn.

Bætur skulu vera fjórðungi (25%) lægri á öðru verðlagssvæði en á fyrsta verðlagssvæði, sbr. þó 19. og 20. grein.

Iðgjöld skulu vera hlutfallslega lægri á öðru verðlagssvæði en á fyrsta verðlagssvæði, miðað við bótaupphæðir hvors verðlagssvæðis.

B. Bætur.

11. gr.

Rétt til bóta frá lífeyristryggingunum með þeim skilyrðum, sem sett eru í lögum þessum, hafa:

a. Íslenzkir ríkisborgarar, búsettir hér á landi.
b. Erlendir ríkisborgarar, búsettir hér á landi, ef fullnægt er ákvæðum milliríkjasamninga um gagnkvæmar tryggingar, sem Ísland er aðili að.
c. Aðrir erlendir ríkisborgarar búsettir hér á landi, ef fullnægt er skilyrðum alþjóðasamþykkta um tryggingamál, sem fullgiltar hafa verið af Íslands hálfu.

Þeir, sem rétt eiga til bóta frá lífeyrissjóðum, er starfa samkvæmt sérstökum lögum, eða hlotið hafa viðurkenningu samkvæmt 85. gr., eiga ekki rétt til sams konar bóta frá lífeyristryggingunum. Þó skal greiða þeim lífeyrisþegum lögboðinna sjóða, sem látið hafa af störfum fyrir 1. janúar 1947 og njóta lægri bóta frá sjóðnum en lífeyristryggingin veitir, það, sem á vantar. Sama gildir um lífeyrisþega viðurkenndra sjóða, ef þeir hafa látið af störfum áður en sjóðurinn hlaut viðurkenningu.

12. gr.

Lífeyristryggingarnar taka til ellilífeyris, örorkulífeyris, makabóta, fjölskyldubóta, barnalífeyris, mæðralauna, fæðingarstyrks, ekkjubóta og ekkjulífeyris.

13. gr.

Ellilífeyrir er greiddur þeim, sem orðnir eru 67 ára.

Árlegur ellilífeyrir er sem hér segir, sbr. þó 22., 23. og 76. gr. 3. mgr.:

	1. verðl.svæði	2. verðl.svæði
Fyrir hjón, þegar bæði fá lífeyri	kr. 7488.00	kr. 5616.00
Fyrir einstaklinga	— 4680.00	— 3510.00

Nú eru hjón eigi samvistum af heilsufarsástæðum eða öðrum ástæðum, er tryggingaráð metur jafngildar, og er þá heimilt að úrskurða hvoru hjónanna um sig einstaklingslífeyri.

Nú frestar maður töku ellilífeyris, og fær hann þá 7.5% í viðbót fyrir hvert heilt ár, sem líður án þess hann taki lífeyrinn. Sama gildir þótt tekjur hans hefðu valdið skerðingu, sbr. 22. gr., ef hann hefði sótt um lífeyri. Viðbót þessi má þó aldrei nema meiru en 60% lífeyrisins. Frestun á töku lífeyris telst lokið, þegar hlutaðeiganda er úrskurðaður ellilífeyrir í fyrsta sinni.

14. gr.

Rétt til örorkulífeyris eiga þeir menn á aldrinum 16—67 ára, sem eru varanlegir öryrkjar á svo háu stigi, að þeir teljast ekki færir um að vinna sér inn ¼ þess, er andlega og líkamlega heilir menn eru vanir að vinna sér inn í því sama héraði við störf, sem hæfa líkamskröftum þeirra og verkkunnáttu og sanngjarnt er að ætlast til af þeim með hliðsjón af uppeldi og undanfarandi starfa.

Heimilt er Tryggingastofnuninni að verja allt að 10% þeirrar heildarfjárhæðar, sem árlega er greidd í örorkulífeyri samkvæmt 1. mgr. þessarar greinar til greiðslu örorkustyrkja handa þeim, sem misst hafa 50—75% starfsorku sinnar. Tryggingaráð setur reglur um slíkar heimildargreiðslur, sem ráðherra staðfestir.

Tryggingayfirlæknir metur örorku þeirra, sem sækja um örorkubætur.

Örorkulífeyrir er jafnhár ellilífeyri, sbr. 13. gr., og greiðist samkvæmt sömu reglum, eftir því sem við getur átt.

24 29. marz

15. gr.

Greiða má eiginkonum elli- og örorkulífeyrisþega makabætur allt að 60% óskerts einstaklingslífeyris, ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi.

16. gr.

Fjölskyldubætur skulu greiddar foreldrum með hverju barni, þar með talin stjúpbörn og kjörbörn, sem eru umfram tvö í fjölskyldu, og eru á fullu framfæri foreldranna.

Við ákvörðun fjölskyldubóta skulu ekki talin með þau börn í fjölskyldunni, sem eiga framfærsluskyldan föður utan hennar.

Greiða má fósturforeldrum fjölskyldubætur með fósturbarni, ef fullvíst er, að barnið sé á framfæri þeirra og hafi verið talið á framfæri þeirra samkvæmt skattframtali undanfarin þrjú ár, enda ekki verið talið jafnframt á framfæri annars. Stytta má tímabil þetta, ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi, svo sem ef barn er tekið í fóstur á fyrsta aldursári.

Árlegar fjölskyldubætur skulu vera sem hér segir:

	1. verðl.svæði	2. verðl.svæði
Með þriðja barni í fjölskyldu	kr. 600.00	kr. 450.00
Með hverju barni umfram þrjú í fjölskyldu ..	— 1 200.00	— 900.00

17. gr.

Barnalífeyrir er greiddur með börnum yngri en 16 ára, ef faðirinn er látinn eða annaðhvort foreldranna er elli- eða örorkulífeyrisþegi.

Sömu réttarstöðu hafa kjörbörn og stjúpbörn, þegar eins stendur á.

Þó er ekki greiddur barnalífeyrir með stjúpbörnum, sem eiga framfærsluskyldan föður á lífi, eða með kjörbörnum, nema þau hafi verið á framfæri hins látna eða örorkulífeyrisþegans a. m. k. 2 síðustu árin, eða ellilífeyrisþegans a. m. k. 5 síðustu árin áður en lífeyrisrétturinn gat stofnazt. Þó er tryggingaráði heimilt að stytta þessa fresti, ef sýnt þykir, að ættleiðingin standi ekki í sambandi við væntanlegan bótarétt.

Tryggingaráð getur ákveðið að greiða ekkli allt að fullum barnalífeyri, ef fyrirsjáanlegt er, að tekjur hans hrökkvi ekki til að sjá fjölskyldunni farborða.

Barnalífeyrir greiðist móður eða foreldrum barnanna, enda séu þau á framfæri þeirra, eða þeim öðrum, er annast framfærslu þeirra að fullu.

Árlegur barnalífeyrir með hverju barni skal vera kr. 2400.00 á 1. verðlagssvæði og kr. 1800.00 á 2. verðlagssvæði.

Heimilt er að hækka barnalífeyri vegna munaðarlausra barna um allt að 50%.

18. gr.

Mæðralaun skulu greidd ekkjum, ógiftum mæðrum og fráskildum konum, sem hafa tvö börn eða fleiri undir 16 ára aldri á framfæri sínu.

Árleg mæðralaun skulu vera þriðjungur óskerts ellilífeyris einstaklings með hverju barni umfram eitt, og þó aldrei hærri en nemur fullum ellilífeyri.

Tryggingastofnuninni er heimilt að lækka mæðralaunin eða láta þau falla niður, ef efnahagsástæður móðurinnar eru svo góðar, að hún þurfi þeirra ekki með.

19. gr.

Fæðingarstyrkur skal vera kr. 900.00 við hverja fæðingu.

20. gr. 24

Hver sú kona, sem verður ekkja innan 67 ára aldurs, á rétt á bótum í 3 mánuði 29. marz
eftir lát eiginmanns hennar, kr. 600.00 mánaðarlega.

Ef ekkjan hefur barn yngra en 16 ára á framfæri sínu, á hún enn fremur rétt á bótum í 9 mánuði í viðbót, kr. 450.00 mánaðarlega.

21. gr.

Þegar niður falla bætur samkvæmt 20. gr., skal hver sú kona, sem orðin var 50 ára við lát mannsins, öðlast rétt til árlegs lífeyris, allt að fullum einstaklings ellilífeyri miðað við 67 ára aldur. Lífeyrir þessi, sem miðast skal við aldur konunnar, þegar lífeyrisrétturinn stofnast, skal lækka um 6% fyrir hvert ár eða brot úr ári, sem vantar á að hlutaðeigandi sé 67 ára. Sama rétt eiga ekkjur, fráskildar konur og ógiftar mæður, ef þær eru orðnar 50 ára, þegar þær hætta að taka barnalífeyri.

Tryggingaráð ákveður lífeyrinn með hliðsjón af fjárhagsástæðum hlutaðeigandi og verðlagssvæðum, þó aldrei lægri en 10% lífeyris.

22. gr.

Til ársloka 1960 skal fullur elli- og örorkulífeyrir samkvæmt 13. gr. því aðeins greiddur, að aðrar tekjur hlutaðeiganda en bætur samkvæmt lögum þessum fari ekki fram úr lífeyri á 1. verðlagssvæði, svo sem hér greinir:

a. Einum og hálfum hluta einstaklingslífeyris, ef um einstakling er að ræða.
b. Tvöföldum einstaklingslífeyri, ef um hjón er að ræða.
c. Þreföldum einstaklingslífeyri, ef um hjón er að ræða og aðeins annað fær lífeyri.

Séu tekjurnar hærri, lækkar lífeyrir um sextíu hundraðshluta þess, sem umframtekjurnar nema. Þó skal lífeyrir annars hjóna aldrei vera hærri en lífeyrir hjóna með sömu tekjur.

Heimilt er ríkisstjórninni til þess tíma, er í 1. mgr. segir, að ákveða með reglugerð, að fengnum tillögum tryggingaráðs, takmörkun á barnalífeyrisgreiðslum samkv. 17. gr., ef tekjur framfæranda fara fram úr ákveðinni upphæð. Þó má aldrei skerða barnalífeyri fyrr en bætur og aðrar tekjur framfæranda samanlagðar nema þreföldum hjónalífeyri, ef um hjón eða sambúðarfólk er að ræða, og þreföldum einstaklingslífeyri að viðbættum barnalífeyri, ef um einstæðar mæður er að ræða. Skerðing lífeyris vegna tekna skal miðast við síðasta skattframtal bótaþega. Breytist hagur hans verulega á bótaárinu, skal þó taka tillit til þess við ákvörðun bótanna.

23. gr.

Greiða má uppbót á elli- og örorkulífeyri, ef lífeyrisþegi á ekki lögskyldan, aflögufæran framfæranda á lífi, sbr. 6. gr. laga nr. 80/1947, og sýnt þykir, að hann geti ekki komizt af án hækkunar.

Uppbót þessa skal aðeins greiða þeim, sem:

a. þurfa sérstakrar umönnunar sökum sjúkleika eða ellilasleika,
b. dvelja á elliheimili, sjúkrahúsi eða öðru slíku hressingar- eða dvalarheimili,
c. eru einstæðingar.

Uppbótin skal miðast við ástæður lífeyrisþegans, en þó aldrei vera hærri en lífeyrisupphæð skv. 13. gr. Uppbót og lífeyri samkvæmt b-lið skal hvorutveggja miða við lífeyri 1. verðlagssvæðis.

Uppbót þessi greiðist að $\frac{2}{5}$ af hlutaðeigandi sveitarsjóði og að $\frac{3}{5}$ af Tryggingastofnun ríkisins, og skal stofnuninni heimilt að verja upphæð, sem nemur allt að 7% af heildarupphæð elli- og örorkulífeyris síðastliðins árs, í þessu skyni.

24 Tryggingastofnunin ákveður uppbót samkvæmt grein þessari eftir ástæðum líf-
29. marz eyrisþegans, að fengnum tillögum hlutaðeigandi sveitarstjórnar.

Hlutur Tryggingastofnunarinnar greiðist því aðeins, að hlutur sveitarsjóðs sé jafnframt greiddur.

C. Tekjur.

24. gr.

Útgjöld lífeyristrygginganna skulu eftirtaldir aðilar bera, og skulu framlög og iðgjöld þeirra ákveðin með það fyrir augum, að kostnaðurinn skiptist í þeim hlutföllum, er hér greinir:

a. Ríkissjóður 33%.
b. Hinir tryggðu 33%.
c. Sveitarsjóðir 19%.
d. Atvinnurekendur 15%.

25. gr.

Fyrir lok júlímánaðar ár hvert skal Tryggingastofnunin hafa gert áætlun um útgjöld lífeyristrygginganna fyrir næsta almanaksár, sem þá þegar skal senda félagsmálaráðuneytinu til staðfestingar. Skal áætlunin miðuð við sömu vísitölu og fjármálaráðuneytið hefur ákveðið að miða fjárlög næsta árs við. Auk áætlaðra útgjalda má gera ráð fyrir tillagi til varasjóðs allt að 2% af áætluðum útgjöldum.

Samkvæmt þessari staðfestu áætlun skulu ákveðin iðgjöld og framlög næsta árs, samkvæmt 24. gr.

Nú eru horfur á því fyrir árslok, að vísitala muni breytast verulega frá því, sem gert var ráð fyrir, þegar iðgjöld og framlög voru ákveðin, og getur ráðherra þá breytt framlögum og iðgjöldum til samræmis við væntanlega vísitölubreytingu.

Komi í ljós við reikningslok, að hið áætlaða framlag hefur orðið of hátt eða ekki nógu hátt hjá einstökum þátttökuaðiljum samkv. 24. gr., skal áætlað framlag hlutaðeigandi aðila fyrir næsta ár við það miðað, að leiðrétting náist.

26. gr.

Framlag ríkissjóðs til lífeyristrygginganna samkvæmt 24. og 25. gr. skal greitt Tryggingastofnuninni með jöfnum mánaðargreiðslum fyrir 10. hvers mánaðar.

27. gr.

Iðgjöld, samkvæmt b-lið 24. gr., greiða allir, sem búsettir eru í landinu, 16—67 ára að aldri. Undanþegnir gjaldskyldu eru þeir, sem hvorki greiða tekju- né eignarskatt og hafa notið bóta samkvæmt þessum kafla annarra en fjölskyldubóta, mæðralauna eða fæðingarstyrks tvo mánuði eða lengur eða dvalizt hafa í sjúkrahúsi eða hæli á kostnað trygginganna eða ríkisframfærslunnar jafnlangan tíma á skattárinu.

Skal iðgjald kvenna sem næst fjórðungi lægra en karla og iðgjald hjóna sem næst einum tíunda hærra en karla.

Félagsmálaráðuneytið ákveður iðgjöldin með reglugerð fyrir næsta ár, um leið og það staðfestir áætlun trygginganna, sbr. 25. gr. 2. mgr., að fengnum tillögum tryggingaráðs.

28. gr.

Framlagi sveitarfélaga skal skipta niður á umdæmi kaupstaða og sýslufélaga á eftirfarandi hátt:

a. Tveimur fimmtu hlutum framlagsins skal skipta niður í beinu hlutfalli við samanlögð útgjöld lífeyristryggingarinnar í hverju umdæmi fyrir sig árið áður.

b. Tveimur fimmtu hlutum í hlutfalli við skattgjaldstekjur einstaklinga og félaga í umdæminu samkvæmt síðasta skattframtali. 24 29. marz
c. Einum fimmta hluta í hlutfalli við tölu íbúa á aldrinum 16—67 ára í umdæminu um síðustu áramót.

Innan hvers sýslufélags skiptist framlagið á milli sveitarfélaganna, ef fleiri eru en eitt, eftir þessum reglum:

a. Einn þriðji skiptist í beinu hlutfalli við skattgjaldstekjur einstaklinga og félaga í sveitarfélaginu árið áður.
b. Einn þriðji í hlutfalli við fasteignamat allra eigna í sveitarfélaginu.
c. Einn þriðji skiptist í hlutfalli við fjölda íbúa á aldrinum 16—67 ára í sveitarfélaginu um síðustu áramót.

Hafi sveitarsjóður eigi tekjur, sem tryggingargjaldi svarar, af þeim fasteignum, sem framlag sveitarfélags til tryggingasjóðs miðast við þegar því er skipt milli sveitarfélaga innan sýslufélags, sbr. b-lið, er sveitarstjórn heimilt að leggja á og innheimta hjá eigendum fasteignanna upphæð, sem svarar því gjaldi, sem sveitarsjóður greiðir þannig vegna þeirra.

Framlög sveitarfélaganna skal greiða ársfjórðungslega. Tryggingastofnunin áætlar framlag hvers sveitarfélags í ársbyrjun, og eru gjalddagar síðasta dag hvers ársfjórðungs, en lokaskil skulu gerð, þegar hlutur hvers sveitarfélags hefur verið endanlega ákveðinn samkvæmt framansögðu.

Ríkissjóður ábyrgist framlög sveitarfélaganna.

Verði vanskil af hálfu sveitarfélags á greiðslu framlags lengur en þrjá mánuði, skal það greiða dráttarvexti, ¾ af hundraði fyrir hvern mánuð frá gjalddaga til greiðsludags.

29. gr.

Framlagi atvinnurekenda, sbr. 24. gr. d., skal jafna niður á þá, sem hafa í þjónustu sinni launþega, sbr. 32. gr., með iðgjöldum miðuðum við vinnuvikur, unnar í þjónustu þeirra. Sé um tímavinnu að ræða, telst vinnuvikan 48 stundir. Iðgjald þetta greiða og bifreiðastjórar, sem aka eigin bifreið í atvinnuskyni. Upphæð iðgjalds skal ákveðin með reglugerð fyrir eitt ár í senn. Í reglugerð skal og ákveða, hversu meta skuli til vinnuvikna störf barna og fósturbarna eldri en 16 ára, sem dvelja og starfa á heimilum foreldra sinna, svo og störf barna, unglinga, gamalmenna og öryrkja, sem dvelja og vinna hjá vandalausum án verulegrar kaupgreiðslu.

III. KAFLI
SLYSATRYGGINGAR

A. Almenn ákvæði.

30. gr.

Slys er það, samkvæmt lögum þessum, ef maður slasast við vinnu, svo að hann deyr eða verður óvinnufær.

Maður telst vera við vinnu, ef hann er í sendiferðum í þágu atvinnurekstrar eða í nauðsynlegum ferðum til vinnu og frá, enda sé aðeins um að ræða ferðir, sem farnar eru samdægurs milli vinnustaðar og heimilis eða matstaðar. Sama gildir um ferðir sjómanna í erindum í þarfir útgerðarinnar eða fyrir sjálfa sig í erindum, er leiðir beint af starfi þeirra sem sjómanna.

Til slysa teljast atvinnusjúkdómar, svo sem hvers konar fingur- og handarmein, er menn fá við sjómennsku, fiskvinnu, slátrun og aðra þá vinnu, sem sérstaklega er hættuleg að þessu leyti, enda kenni menn meinsins fyrst á meðan þeir

24 stunda vinnuna eða innan þess tíma, að rekja megi orsakir þess til hennar. Ákveða
29. marz skal í reglugerð, hverja sjúkdóma aðra skuli telja atvinnusjúkdóma.

31. gr.

Þegar að höndum ber slys, sem ætla má bótaskylt samkvæmt lögum þessum, skal atvinnurekandi senda tafarlaust tilkynningu um slysið í því formi, sem Tryggingastofnunin skipar fyrir um, til lögreglustjóra eða umboðsmanns hans (í Reykjavík til Tryggingastofnunarinnar). Lögreglustjóri sendir tilkynninguna til Tryggingastofnunarinnar ásamt nauðsynlegum upplýsingum. Ef atvik að slysinu eru óljós eða mál ekki nægilega upplýst eða ástæða til að ætla, að slysið hafi orðið af hirðuleysi eða lélegum útbúnaði, svo og ef Tryggingastofnunin óskar þess, skal lögreglustjóri rannsaka málið fyrir rétti.

Ef sá, sem átti að tilkynna slys, hefur vanrækt það, skal það eigi vera því til fyrirstöðu, að sá, sem fyrir slysi varð, eða eftirlátnir vandamenn hans, geti gert kröfu til bóta, ef það er gert áður en ár er liðið, frá því að slysið bar að höndum.

32. gr.

Launþegi telst hver sá, sem tekur að sér vinnu gegn endurgjaldi, án þess að vera sjálfur atvinnurekandi í því sambandi, hvort sem um er að ræða tímakaup, föst laun, aflahlut eða greiðslu fyrir ákvæðisvinnu.

Um eftirtalda menn gilda sömu reglur og um launþega:

a. Nemendur við iðnnám samkvæmt lögum nr. 46/1949.
b. Útgerðarmenn, sem sjálfir eru skipverjar.
c. Ökumenn á eigin ökutækjum og stjórnendur aflvéla, sbr. 43. gr. 5. mgr.
d. Þá, sem vinna að björgun manna úr lífsháska.

Launþegar teljast ekki þeir, sem eingöngu taka vinnu heim til sín eða á vinnustað, sem þeir sjálfir ákveða, eigi heldur þeir, sem taka að sér lausavinnu. Með reglugerð skal setja nánari ákvæði um það, hvað telja beri starf á heimili og lausavinnu í þessu sambandi. Ekki skal þó undanskilja þá launþega, er stunda lausavinnu, sem sérstök áhætta fylgir.

Hjónin teljast hér bæði atvinnurekendur, og eru börn þeirra, yngri en 16 ára, foreldrar og fósturforeldrar ekki launþegar samkvæmt þessari grein.

B. Bætur.

33. gr.

Launþegar, samkvæmt 32. gr., sem verða fyrir slysi, samkvæmt 30 gr., eiga rétt til slysabóta, svo og vandamenn þeirra, eftir því sem nánar er ákveðið í lögum þessum.

34. gr.

Slysatryggingarnar taka til sjúkrahjálpar, dagpeninga, örorkubóta og dánarbóta.

35. gr.

Ef bótaskylt slys veldur sjúkleika og vinnutjóni lengur en 10 daga, skal greiða hinum slasaða nauðsynlega læknishjálp og sjúkrahúsvist frá þeim tíma, er slysið vildi til, svo og ¾ hluta af nauðsynlegum lyfja- og umbúðakostnaði utan sjúkrahúss, og að fullu í sjúkrahúsi. Læknishjálp og sjúkrahúsvist greiðist eftir gjaldskrá, sem staðfest er af heilbrigðismálaráðuneytinu, ef ekki er öðruvísi um samið. Auk þess er heimilt að greiða fyrir sjúkraleikfimi, hjúkrun í heimahúsum og flutning á slösuðum mönnum, fyrst eftir slys, enda séu slíkar aðgerðir taldar nauðsynlegar að dómi tryggingayfirlæknis.

Nú veldur slys óvinnuhæfni skemur en 10 daga, en hefur þó í för með sér sjúkra- 24
kostnað, sem ekki er almennt greiddur af sjúkrasamlögum, og getur þá tryggingaráð 29. marz
heimilað greiðslu á slíkum kostnaði í hverju einstöku tilfelli.

36. gr.

Dagpeningar greiðast frá og með 8. degi eftir að slysið varð, enda hafi hinn slasaði verið óvinnufær í minnst 10 daga. Dagpeningar greiðast þangað til hinn slasaði verður vinnufær, úrskurður er felldur um varanlega örorku hans eða hann deyr, þó ekki lengur en 26 vikur.

Tryggingaráði er heimilt að ákveða, að dagpeningar skuli greiddir lengur, einkum ef ekki er lokið lækningatilraunum og óvíst er, hvort um varanlega örorku verður að ræða, og líkur eru til, að afstýra megi eða draga úr örorku með lengri bótagreiðslu.

Dagpeningar eru kr. 22.50 á dag fyrir einhleypan mann eða konu, kr. 26.00 fyrir kvæntan mann eða gifta konu og kr. 3.50 fyrir hvert barn á framfæri, allt að þremur.

Greiðslur samkvæmt grein þessari mega ekki fara fram úr ¾ af dagkaupi bótaþega við þá atvinnu, er hann stundaði, er slysið varð, og mega ekki, ásamt launatekjum, nema meiru en upphæð dagpeninga, að viðbættum þriðjungi.

37. gr.

Ef slys veldur varanlegri örorku, skal greiða þeim, er fyrir því varð, örorkulífeyri 1. verðlagssvæðis eftir reglum 14. gr., síðustu mgr., eða örorkubætur í einu lagi. Skerðingarreglur 22. gr. taka þó ekki til slysalífeyris.

Ef örorkan er 50% eða meiri, greiðist hálfur örorkulífeyrir fyrir 50% örorku, hækkar síðan um 2% fyrir hvert örorkustig, sem við bætist, unz örorkan nemur 75%, þá greiðist fullur lífeyrir.

Nú er örorka metin 50% eða meiri, og skal þá auk örorkulífeyris greiða lífeyri vegna maka og barna yngri en 16 ára, sem voru á framfæri bótaþega, þegar slysið bar að höndum, eftir reglum 38. gr. Ef örorkan er alger, skal greiða fullar bætur, en sé örorkutapið minna, lækka bæturnar um 2% fyrir hvert 1%, sem vantar á fulla örorku. Barnalífeyrir skal þó ekki vera lægri en verið hefði, ef hann hefði verið ákveðinn eftir fyrirmælum laganna um barnalífeyri til öryrkja, sbr. 17. gr.

Ef orkutap er minna en 50%, er Tryggingastofnuninni heimilt að greiða örorkubætur í einu lagi, sem jafngilda lífeyri hlutaðeiganda, samkvæmt reglum er ráðuneytið setur, að fengnum tillögum tryggingaráðs. Ella greiðist lífeyrir í hlutfalli við örorkuna.

Örorkubætur greiðast ekki, ef orkutapið er metið minna en 15%.

38. gr.

Ef slys veldur dauða innan eins árs frá því, er það bar að höndum, skal greiða dánarbætur sem hér segir:

a. Ekkja eða ekkill, sem var samvistum við hið látna eða á framfæri þess, hljóta kr. 9000.00. Ef ekkja eða ekkill eru 50 ára eða eldri, eða hafa tapað 50% eða meiru af starfsorku sinni, greiðist auk þess lífeyrir til dauðadags, kr. 4680.00 á ári, miðað við 100% örorku eða 67 ára aldur. Lífeyrir lækkar um 2% fyrir hvert 1%, sem vantar á fulla örorku, eða 6% fyrir hvert ár eða brot úr ári, sem vantar á, að hlutaðeigandi sé 67 ára.
b. Barnalífeyrir kr. 2400.00 fyrir hvert barn, sbr. að öðru leyti 17. gr.
c. Barn eldra en 16 ára, sem var á framfæri hins látna vegna örorku, þegar slysið bar að höndum, fær bætur, eigi minni en kr. 3000.00 og allt að kr. 9000.00 eftir

24 29. marz

því, að hve miklu leyti það naut stuðnings hins látna við fráfall hans. Þó greiðast ekki bætur, ef örorka er minni en 33%. Sama gildir um systkini hins látna þegar eins stendur á.

d. Foreldri hlýtur eigi minni bætur en kr. 3000.00 og allt að kr. 9000.00, eftir því, að hve miklu leyti það naut stuðnings hins látna við fráfall hans.

Um fósturbörn og fósturforeldra, sbr. 16. gr., 3. mgr., gildir sama og um börn og foreldra. Tryggingaráð úrskurðar, hvoru skuli greiða, foreldri eða fósturforeldri, ef hvorutveggja eru á lífi.

Frá dánarbótum, sem greiddar eru vandamönnum, ber að draga þær örorkubætur, er greiddar hafa verið samkvæmt 37. gr. vegna sama slyss. Lífeyrisgreiðslur, sem inntar hafa verið af hendi, koma ekki til frádráttar.

39. gr.

Sé um að ræða dauðaslys lögskráðra sjómanna, skal auk bóta þeirra, sem greiddar eru í eitt skipti fyrir öll, samkv. a-, c- og d-lið 38 gr., greiða þessar grunnupphæðir:

1. Til ekkju eða ekkils, samkv. fyrri málslið a-liðs ..... kr. 14000.00
2. Til uppkomins barns eða systkinis, samkv. c-lið, enda hafi hlutaðeigandi verið á framfæri hins látna vegna skorts á starfsgetu ..... kr. 2000.00 til — 6000.00
3. Til foreldris, samkv. d-lið ..... — 2000.00 til — 6000.00

Ef viðbótarbætur þessar nema ekki fullum 6400 krónum samtals fyrir hvert einstakt slys, skulu þær hækkaðar í þá upphæð.

Nú lætur hinn látni ekki eftir sig aðstandendur, sem rétt eiga til viðbótarbóta samkv. 1.—3. tl. þessarar greinar, og skal þá bæta slysið með kr. 6400.00, sem skiptast milli barna hins látna, er njóta lífeyris samkv. b-lið 38. gr., ef fyrir hendi eru, ella til dánarbús hans.

40. gr.

Ráðherra getur ákveðið, að útgerðarmönnum skuli skylt að tryggja gegn aukaiðgjaldi áhættu þá vegna bótaskyldra slysa, sem þeir bera samkvæmt 32. gr. laga nr. 41 19. maí 1930, þannig, að Tryggingastofnunin greiði hinum slasaða, þegar dagpeningar eru greiddir samkvæmt 36. gr., einnig fullt kaup eða aflahlut í eina viku frá afskráningardegi að telja.

41. gr.

Atvinnurekendur, sem vinna með verkafólki sínu eða starfa að eigin atvinnurekstri við tryggingarskyld störf án þess að hafa launþega í þjónustu sinni, eiga rétt á að tryggja sér með iðgjaldagreiðslu sams konar slysabætur og launþegar njóta samkv. ákvæðum þessa kafla. Tryggingastofnunin ákveður iðgjald fyrir tryggingar þessar.

Trygging samkv. þessari grein skal bundin við tiltekin nöfn og miðuð við ákveðinn tíma, er eigi skal vera skemmri en 6 mánuðir. Tryggingin er því aðeins gild, að iðgjöld séu greidd fyrir fram eða hlutaðeigandi hafi skráð á skattframtal sitt, að hann óski að kaupa slíka tryggingu.

42. gr.

Heimilt er Tryggingastofnuninni að taka að sér frjálsar slysatryggingar á nafngreindum mönnum. Skal þá jafnan gefa út vátryggingarskírteini. Jafnframt er Tryggingastofnuninni heimilt að taka að sér hóptryggingar ónafngreindra manna, svo sem slysatryggingu farþega í bifreiðum, skipum og flugvélum, starfsmanna til-

tekinna fyrirtækja, íþróttamanna við keppni og æfingar og aðrar hliðstæðar tryggingar. Tryggingar þessar mega einnig ná til sjúkradagpeninga. Enn fremur getur Tryggingastofnunin, með samþykki ráðherra, tekið að sér persónulegar ábyrgðartryggingar. 24 29. marz

Ráðherra ákveður með reglugerð nánari tilhögun á tryggingum samkvæmt þessari grein, þar á meðal, að hve miklu leyti skuli endurtryggja þá áhættu, sem Tryggingastofnunin tekur á sig.

C. Tekjur.

43. gr.

Útgjöld slysatrygginganna skulu borin af atvinnurekendum.

Hver sá, er hefur í þjónustu sinni launþega, sbr. og 32. gr., skal greiða áhættuiðgjald.

Upphæð áhættuiðgjalda ber að miða við slysahættuna. Skal skipta störfum og starfsgreinum í áhættuflokka og ákveða iðgjöld fyrir hvern flokk. Starfstíminn er talinn í vikum, og telst vikan eining við iðgjaldaákvörðunina. Sé um tímavinnu að ræða, teljast 48 klukkustundir í viku. Ákvörðun iðgjaldanna skal miðuð við áætlun Tryggingastofnunarinnar um útgjöld slysatrygginganna. Ef erfitt er að skipta starfsemi fyrirtækis í áhættuflokka samkvæmt framansögðu, getur Tryggingastofnunin þó ákveðið meðaliðgjald fyrir allt fyrirtækið.

Um skiptingu í áhættuflokka og iðgjöld fyrir hvern flokk skal ákveðið með reglugerð, er ráðherra setur að fengnum tillögum Tryggingastofnunarinnar. Í þeirri reglugerð má setja ákvæði um, að meta skuli til vinnuvikna störf þess fólks, er um ræðir í síðasta málslið 29. gr., á sama hátt og gert verður í reglugerð samkvæmt henni.

Með reglugerð skal ákveða fast ársiðgjald vegna trillubáta, bifhjóla, reiðhjóla með hjálparvél og heimilisdráttarvéla og annarra meiri háttar heimilisaflvéla.

IV. KAFLI
SJÚKRATRYGGINGAR

A. Almenn ákvæði.

44. gr.

Í hverjum kaupstað og hverjum hreppi skal vera sjúkrasamlag til þess að annast sjúkratryggingar.

Ráðherra getur ákveðið, að fengnum tillögum tryggingaráðs og með samþykki hlutaðeigandi sjúkrasamlagsstjórna, að eitt og sama sjúkrasamlag annist sjúkratryggingar í fleiri hreppum innan sömu sýslu, eða í kaupstað og nærliggjandi hreppum. Einnig má láta hluta sveitarfélags fylgja sjúkrasamlagi nágrannasveitarfélags.

Nú samþykkja a. m. k. ⅔ hlutar sjúkrasamlagsstjórna í sama lögsagnarumdæmi að sameinast í eitt sjúkrasamlag, og getur þá ráðherra, að fengnum tillögum tryggingaráðs, ákveðið sameiningu allra samlaga umdæmisins.

Samþykktir sjúkrasamlaga skulu staðfestar af ráðherra, að fengnum tillögum Tryggingastofnunarinnar.

45. gr.

Ráðherra skipar formann og varaformann stjórnar sjúkrasamlags, að fengnum tillögum tryggingaráðs, en sveitarstjórn kýs til viðbótar tvo eða fjóra menn í stjórnina og jafnmarga til vara, eftir því sem sveitarstjórn ákveður.

24 29. marz

Standi fleiri en eitt sveitarfélag að sjúkrasamlagi, skulu þau hvert um sig kjósa einn mann í stjórnina, en verði tala stjórnarnefndarmanna þá jöfn, skal sveitarfélag það, sem flesta hefur tryggingarskylda meðlimi, kjósa tvo menn. Nú sameinast öll sjúkrasamlög í lögsagnarumdæmi í eitt sjúkrasamlag, sbr. 44. gr. 3. mgr., og skal þá sýslunefnd kjósa 4 menn í stjórn samlagsins.

Kjörtímabil allra stjórnarnefndarmanna skal vera fjögur ár, og skulu þeir skipaðir og kosnir þegar að loknum almennum sveitarstjórnarkosningum.

Tryggingastofnun ríkisins ákveður þóknun stjórnenda, er greiðist úr samlagssjóði.

46. gr.

Í hverju sýslufélagi skal vera héraðssamlag. Öll sjúkrasamlög tilheyrandi 2. verðlagssvæði, sbr. 10. gr., önnur en sjúkrasamlög kaupstaða, skulu vera í héraðssamlagi hlutaðeigandi sýslu.

Ekki skal vera héraðssamlag í sýslu, ef öll sjúkrasamlög í sýslunni hafa sameinazt í eitt sjúkrasamlag, sbr. 44. gr. 3. mgr.

Samþykktir héraðssamlags skulu staðfestar af ráðherra, að fengnum tillögum Tryggingastofnunarinnar, sem lætur gera fyrirmynd að slíkum samþykktum.

47. gr.

Oddviti sýslunefndar er formaður stjórnar héraðssamlags, en sýslunefnd kýs til viðbótar tvo menn í stjórn héraðssamlagsins.

Sýslunefnd ákveður þóknun stjórnarinnar, er greiðist úr sjóði héraðssamlagsins.

48. gr.

Hlutverk héraðssamlaga er:

a. Að greiða sjúkradagpeninga, samkvæmt úrskurðum sjúkrasamlagsstjórna, sbr. 53. gr., og annast jöfnun á kostnaði sjúkrasamlaganna, samkvæmt því, er nánar greinir í 49. gr.
b. Að annast endurskoðun og úrskurðun á reikningum sjúkrasamlaganna og gera heildarskýrslu um rekstur þeirra og efnahag.
c. Að gefa Tryggingastofnun ríkisins umsögn um einstök mál frá sjúkrasamlögunum, sem henni eru send til úrskurðar.
d. Að vera Tryggingastofnun ríkisins til aðstoðar og leiðbeiningar varðandi tryggingamál almennt í umdæminu.

Reikninga sjúkrasamlaganna og heildarskýrslur, sbr. b-lið, skal árlega senda Tryggingastofnun ríkisins.

Þar sem ekki eru héraðssamlög, skal ákvæði d-liðs gilda um hlutaðeigandi sjúkrasamlag.

49. gr.

Framlag ríkissjóðs og lífeyrisdeildar til sjúkratrygginganna, samkvæmt 58. gr., greiðir Tryggingastofnun ríkisins til héraðssamlaganna, þar sem þau eru, ella til hlutaðeigandi sjúkrasamlags.

Héraðssamlag greiðir hverju sjúkrasamlagi innan héraðssamlagsins sinn hluta framlaganna, að frádregnum sjúkradagpeningum, sem stjórn sjúkrasamlagsins hefur úrskurðað, kostnaði við stjórn héraðssamlagsins og því fé, sem ákveðið kann að hafa verið til jöfnunar.

Ráðherra getur ákveðið með reglugerð, að héraðssamlag skuli verja allt að helmingi ríkisframlagsins til jöfnunar sjúkrakostnaði í sýslunni. Slík ákvörðun skal þó aðeins gerð samkvæmt tillögum Tryggingastofnunar ríkisins, að fengnu samþykki héraðssamlagsstjórnar.

Nú hefur ráðherra ákveðið jöfnun sjúkrakostnaðar í sýslu, og skal þá greiða þeim sjúkrasamlögum í sýslunni, sem hafa meiri sjúkrakostnað en nemur meðalsjúkrakostnaði í þeirri sýslu, ¾ hluta þess, sem umfram er meðalsjúkrakostnað, ef jöfnunarfé er fyrir hendi, ella hlutfallslega. 24 29. marz

Ef fé verður afgangs að lokinni jöfnun og greiðslu kostnaðar héraðssamlags, getur stjórn þess ákveðið að greiða það til sjúkrasamlaganna eða leggja það í varasjóð, er síðar má verja til jöfnunar, ef fé skortir. Tekjuafgang skal þó ekki greiða samlögunum fyrr en 10% af fé því, sem ætlað er til jöfnunar hverju sinni, hefur verið lagt í varasjóð, unz varasjóður nemur 50% þess fjár, sem varið var til jöfnunar næsta ár á undan.

Stjórn héraðssamlags gerir árlega reikning um jöfnunina, sem senda skal Tryggingastofnun ríkisins ásamt fylgiskjölum til endurskoðunar og úrskurðar.

B. Bætur.

50. gr.

Sérhverjum manni, karli eða konu, 16 ára eða eldri, er skylt að tryggja sér rétt til bóta, er sjúkratryggingin veitir, með greiðslu iðgjalda samkv. 57. gr., í því samlagi, er starfar þar, sem hann á heimilisfang. Undanþegnir tryggingarskyldunni eru þeir, sem haldnir eru sjúkdómi, sem lög nr. 78 frá 1936 um ríkisframfærslu sjúkra manna og örkumla taka til, á meðan þeir dvelja í sjúkrahúsi eða hæli á kostnað ríkisframfærslunnar.

Börn samlagsmanna, þar með talin stjúpbörn og fósturbörn, yngri en 16 ára, sem eru á framfæri þeirra, eru sjúkratryggð með þeim. Séu foreldrar samvistum, njóta börnin fullra réttinda, ef hvorugt foreldranna er í vanskilum við samlagið, en hálfra réttinda, ef annað er í vanskilum. Séu foreldrarnir ekki samvistum, fylgir barnið tryggingu þess, sem foreldraráðin hefur.

51. gr.

Þeir, sem verða samlagsmenn þegar við 16 ára aldur, eða flytjast milli samlaga, samkvæmt 56. gr., öðlast réttindi án biðtíma. Biðtími annarra, þar á meðal þeirra, sem misst hafa réttindi vegna vanskila, sbr. 78. gr., skal að jafnaði vera 6 mánuðir frá því iðgjaldagreiðsla þeirra hófst. Heimilt er þó að ákveða annan biðtíma í samþykktum samlags, svo og, að biðtími skuli, ef iðgjaldsskuld er greidd að fullu, aðeins gilda um rétt til sjúkrahúsvistar og dagpeninga. Maður, sem verður tryggingarskyldur að aflokinni dvöl í sjúkrahúsi eða hæli á vegum ríkisframfærslunnar, sbr. 50. gr., fær þó full réttindi án biðtíma.

52. gr.

Í samþykktum sjúkrasamlaga skal tekið fram, hverra réttinda samlagsmenn njóta. Ætíð skal þó sjúkrasamlag veita þá hjálp, sem hér er talin:

a. Ókeypis vist að ráði samlagslæknis í sjúkrahúsi, sem samlagið hefur samning við, eins lengi og nauðsyn krefur, svo og læknishjálp, hjúkrun, lyf og önnur þjónusta, sem þar er veitt. Þó greiðir samlag ekki sjúkrahúsvist lengur en 5 vikur alls vegna ellikramar og alvarlegra, langvinnra sjúkdóma, sem lög nr. 78/1936 taka til.
b. Almenn læknishjálp utan sjúkrahúsa hjá samlagslækni sjúklings eða öðrum lækni, ef slíkar vitjanir eru heimilaðar í samþykktum samlagsins. Samlagsmenn á 1. verðlagssvæði, skv. 10. gr., greiða þó 5 kr. fyrir hvert viðtal á lækningastofu og 10 kr. fyrir hverja vitjun. Breytist kauplagsvísitala um 10% eða meira, skal samræma greiðslurnar þeirri breytingu.

24 29. marz

c. Nauðsynlegar rannsóknir, eftir tilvísun samlagslæknis, hjá sérfræðingum að ¾ hlutum. Sjúkrasamlagsstjórn getur takmarkað heimild samlagslækna til tilvísana samkvæmt þessum lið.

d. Lyf, sem samlagsmanni er lífsnauðsynlegt að nota að staðaldri, að fullu og önnur nauðsynleg lyf að ¾ eða ½. Tryggingastofnunin lætur gera skrá um þá lyfjaflokka, sem hér um ræðir, og skal skráin staðfest af heilbrigðisstjórninni.

e. Röntgenmyndir og röntgenskoðun að ½ samkvæmt gjaldskrá, er heilbrigðisstjórnin setur.

f. Sjúkradagpeninga samkv. ákvæðum 53. gr.

g. Dvöl á sjúkrahúsi eða fæðingarstofnun, sem fram yfir er fyrstu 9 dagana eftir hverja fæðingu.

Í samþykktum samlaga er heimilt að ákveða viðtækari hjálp vegna veikinda svo og greiðslu fyrir tannlækningar. Sjúkradagpeningar mega þó eigi hærri vera en slysadagpeningar, samkv. 36. gr.

53. gr.

Sjúkrasamlögin greiða sjúkradagpeninga, ef samlagsmaður, sem er eldri en 16 ára og ekki nýtur elli- eða örorkulífeyris, verður óvinnufær vegna veikinda og tekjur hans falla niður að miklu eða öllu leyti.

Sjúkradagpeningar eru ekki greiddir lengur en 26 vikur samtals á hverjum 12 mánuðum. Þó er samlagsstjórn heimilt að ákveða, að fengnu samþykki tryggingaráðs, að dagpeningar skuli greiddir lengur, ef lækningatilraunum er ekki lokið og óvíst er, hvort um varanlega örorku verður að ræða.

Launþegar og einyrkjar njóta sjúkradagpeninga frá og með 11. veikindadegi, ef þeir eru óvinnufærir a. m. k. 14 daga, en atvinnurekendur frá og með sjöttu sjúkraviku. Atvinnurekandi telst í þessu sambandi hver sá, sem kaupir svo mikla vinnu, að honum beri að greiða gjald skv. 29. gr. af meiru en 52 vikum. Upphaf biðtímans miðast við þann dag, sem læknis er fyrst vitjað eða sjúklingurinn fluttur í sjúkrahús.

Sjúkradagpeningar skulu ekki vera lægri en kr. 12.00 á dag fyrir einhleypan mann eða konu; kr. 15.00 fyrir kvæntan mann og gifta konu, sem er fyrirvinna heimilis, og kr. 3.00 fyrir hvert barn á framfæri, allt að þremur.

Sjúkradagpeningar mega þó ekki vera hærri en svo, að þeir ásamt öðrum tekjum hlutaðeigandi nemi sjúkradagpeningum samkvæmt grein þessari að viðbættum þriðjungi, og aldrei fara fram úr þrem fjórðu hlutum þeirra tekna, sem hlutaðeigandi hefur misst vegna veikindanna. Ef ósannað er, að skilyrði þessarar málsgreinar séu uppfyllt, má fresta úrskurði um dagpeninga þar til fullnægjandi upplýsingar um tekjur á veikindaárinu eru fyrir hendi.

Gift kona fær ekki greidda sjúkradagpeninga, þótt hún missi atvinnutekjur, ef maður hennar getur séð henni farborða. Sama gildir um kvæntan mann, ef konan er tekjuaflandi. Ef hlutaðeigandi hefur ekki unnið utan heimilis, er heimilt að greiða dagpeninga, allt að því sem svarar lífeyrisupphæð samkvæmt 13. gr.

54. gr.

Leita skal staðfestingar Tryggingastofnunar ríkisins á samningum, sem sjúkrasamlög gera við lækna, lyfjabúðir og sjúkrahús um greiðslur til fullnægingar á ákvæðum 52. gr., nema Tryggingastofnunin geri sjálf samningana í umboði hlutaðeigandi samlags.

Náist ekki samkomulag við lækna, skal gerðardómur ákveða samningskjörin. Tilnefna samningsaðilar einn gerðarmann hvor, en Hæstiréttur skipar oddamann. Verði gerðardómur ekki fullskipaður, fellur niður veiting bóta, eftir því sem við á samkvæmt 52. gr. b. og c., en iðgjöld hinna tryggðu lækka að sama skapi. Þó skal

sjúkrasamlagsstjórn heimilt að ákveða, að fengnu samþykki tryggingaráðs, í stað 24
þess að lækka iðgjöldin, að verja því fé, sem sparast við það, að bætur eru ekki 29. marz
veittar samkvæmt 52. gr. b. og c., til aukinnar greiðslu sjúkradagpeninga, fjölskyldubóta eða til hinna tryggðu upp í kostnað við læknishjálp.

Ef ekki næst samkomulag við opinber sjúkrahús um daggjald, ákveður heilbrigðismálaráðuneytið daggjaldið í einu lagi fyrir sjúkrahúsvist og þjónustu, sbr. 52. gr. a. Sé um einkasjúkrahús að ræða, getur Tryggingastofnunin ákveðið, að samlag endurgreiði sjúklingum tiltekna upphæð fyrir hvern legudag upp í kostnaðinn. Breyting daggjalda skal jafnan tilkynnt Tryggingastofnun ríkisins með a. m. k. tveggja mánaða fyrirvara.

55. gr.

Nú vill samlagsmaður leita sér lækninga utan samlagssvæðis, og er þá samlagi hans heimilt að greiða kostnað af því, eftir því sem nánar er ákveðið í samþykktum þess.

Ef tryggður maður veikist eða verður fyrir slysi, þegar hann er staddur utan samlagssvæðis síns, á hann rétt á endurgreiðslu sjúkrakostnaðar, þó eigi hærri upphæð en kostnaðurinn hefði numið á samlagssvæðinu.

Þetta nær þó ekki til þeirra, sem samkvæmt milliríkjasamningum öðlast rétt til sjúkrahjálpar í öðru landi vegna dvalar þar, að því er varðar þá sjúkrahjálp, sem samningarnir fjalla um.

56. gr.

Nú flyzt samlagsmaður búferlum í umdæmi annars sjúkrasamlags, og verður hann þá tryggingaskyldur í samlagi því, er þar starfar.

Í reglum, sem Tryggingastofnunin setur og ráðherra staðfestir, skulu sett nánari fyrirmæli um flutning manna milli samlaga, og um greiðslu sjúkrakostnaðar, þegar svo stendur á. Má þar ákveða, að hinn tryggði skuli sjálfur bera kostnað sinn að nokkru eða öllu leyti, ef hann vanrækir að flytja tryggingu milli samlaga í samræmi við reglurnar.

Í reglum, settum á sama hátt, má og ákveða gagnkvæma þjónustu og aðstoð samlaganna hvers við annars meðlimi. Að svo miklu leyti sem slík gagnkvæm aðstoð verður ákveðin, fer um greiðslur til lækna, lyfjabúða, sjúkrahúsa og annarra, sem láta sjúkrahjálp í té, eftir sömu reglum og um greiðslur fyrir eigin meðlimi samlagsins.

C. Tekjur.

57. gr.

Tryggingastofnun ríkisins ákveður iðgjöldin í hverju samlagi að fengnum tillögum sjúkrasamlagsstjórna og umsögn stjórnar héraðssamlaga, þar sem þau eru. Iðgjaldsákvörðun er háð staðfestingu ráðherra. Iðgjöld skulu ákveðin með það fyrir augum, að heildartekjur samlagsins nægi til þess að standa straum af skuldbindingum þess.

Iðgjöld greiða allir þeir, sem heimilisfang eiga í umdæmi sjúkrasamlags og eldri eru en 16 ára. Iðgjöld skulu greidd fyrir fram og gjalddagar ákveðnir í samþykktum.

58. gr.

Ríkissjóður og hlutaðeigandi sveitarsjóður greiða hvor um sig til sjúkrasamlaganna þriðjung greiddra iðgjalda. Greiðast framlög þessi ársfjórðungslega eftir á og miðast í hvert sinn við greidd iðgjöld á næsta ársfjórðungi á undan.

Lífeyrisdeild Tryggingastofnunar ríkisins greiðir árlega framlag til sjúkrasamlaganna, sem nema skal 4% af samanlögðum bótagreiðslum deildarinnar næsta ár

24 á undan. Framlag þetta greiðist í fernu lagi, í lok hvers ársfjórðungs, og skiptist milli
29. marz þeirra í réttu hlutfalli við greidd iðgjöld á næsta ári á undan.

Þar sem iðgjöld til sjúkrasamlaga eru greidd í einu lagi fyrir hálft ár eða heilt ár, greiðast framlögin í samræmi við það.

V. KAFLI
SAMEIGINLEG ÁKVÆÐI

A. Um bætur.

59. gr.

Bætur samkvæmt lögum þessum teljast bæði bætur greiddar í peningum og hjálp til sjúkra og slasaðra, sem veitt er á annan hátt.

Enginn getur samtímis notið nema einnar tegundar greiddra bóta samkvæmt lögum þessum eða lögum um atvinnuleysistryggingar. Saman mega þó fara:

a. Fjölskyldubætur og dagpeningar.
b. Barnalífeyrir og dagpeningar.
c. Barnalífeyrir, mæðralaun og ekkjubætur samkvæmt 20. gr.
d. Aðrar bætur, ef svo er fyrir mælt í lögunum.

Ef maður á rétt á fleiri en einni tegund bóta, sem ekki geta farið saman, má hann taka hærri eða hæstu bæturnar.

Ef maður, sem nýtur slysabóta samkv. III. kafla, ætti rétt á hærri bótum, eftir öðrum ákvæðum, skal greiða honum mismuninn til viðbótar. Sé hinn slysatryggði einnig tryggður í sjúkrasamlagi, greiðir sjúkrasamlagið sjúkrakostnað hans vegna gegn endurgreiðslu frá slysatryggingunni.

Ef bótaþegi dvelst í sjúkrahúsi eða annarri hliðstæðri stofnun, þar sem tryggingarnar eða ríkisframfærslan greiða fyrir hann að nokkru eða öllu leyti, falla bótagreiðslur niður, sem ætlaðar hafa verið til framfærslu hans sjálfs. Þegar um er að ræða sjúkling, sem haldinn er ellikröm eða öðrum slíkum sjúkdómi, skal Tryggingastofnunin þó greiða lífeyri hans að viðbættum 20% upp í dvalarkostnað hans, sbr. þó næstu málsgr.

Ef hlutaðeigandi er algerlega tekjulaus, er Tryggingastofnuninni heimilt að greiða honum sjálfum allt að 10% lágmarksbóta.

60. gr.

Sama rétt til bóta og hjón hafa samkvæmt lögum þessum einnig karl og kona, sem búa saman og eru bæði ógift, ef þau hafa átt saman barn eða konan er þunguð af hans völdum eða sambúðin hefur varað samfleytt í 2 ár. Sama gildir um bótarétt þess, sem eftir lifir, þegar hitt deyr.

Slíkt sambúðarfólk öðlast aldrei meiri bótarétt en þau hefðu haft, ef þau væru hjón. Þó er heimilt að greiða sambúðarkonu slysabætur.

61. gr.

Tryggingastofnunin getur greitt öðrum en bótaþega eða framfærslumanni bætur, ef ástæða er til að ætla, að bæturnar séu notaðar á þann hátt, að eigi samrýmist tilgangi laganna. Slíkar ráðstafanir skulu þó að jafnaði bornar undir hlutaðeigandi sveitarstjórn eða barnaverndarnefnd, ef um er að ræða fjölskyldubætur eða barnalífeyri.

62. gr.

Bætur, sem ætlaðar eru bótaþegum sjálfum, greiðast ekki, ef ástand það, sem bótaréttur er byggður á, stafar af áfengisneyzlu, notkun deyfilyfja eða öðrum or-

sökum, sem hinn tryggði á sjálfur sök á, beint eða óbeint, með vítaverðu hirðuleysi eða gáleysi, ef hlutaðeigandi vanrækir að fara að læknisráðum eða neitar að hlíta fyrirmælum um þátttöku í þjálfun eða starfsnámi, sem bætt gæti afkomu hans eða búið hann undir nýtt starf. 24 29. marz

Ef farsóttir ganga, svo sem mislingar, inflúenza, skarlatssótt o. fl., fellur niður greiðsla bóta vegna slíkra sjúkdóma, nema tryggingaráð heimili greiðsluna hverju sinni. Sjúkrasamlög greiða ekki sjúkrakostnað, sem skylt er að greiða samkvæmt sóttvarnarlögum eða öðrum sérstökum lögum.

63. gr.

Erlendur ríkisborgari, sem öðlazt hefur rétt til dagpeninga eða lífeyris frá slysatryggingunni, heldur þeim rétti, þótt hann flytji af landi brott.

64. gr.

Umsóknir um bætur skulu ritaðar á eyðublöð, er Tryggingastofnunin lætur gera. Skulu eyðublöð þessi fást í skrifstofum stofnunarinnar, hjá umboðsmönnum hennar og annars staðar eftir því, sem hentugt þykir.

Umsækjendum er skylt að svara öllum spurningum og gefa allar upplýsingar, sem nauðsynlegar eru til þess að hægt sé að úrskurða bætur.

Ekki verður krafizt umsókna um sjúkrabætur að undanteknum sjúkradagpeningum.

65. gr.

Allar umsóknir skulu úrskurðaðar svo fljótt sem kostur er á, og skulu bætur reiknaðar frá þeim degi, sem umsækjandinn hefur uppfyllt skilyrðin til bótanna, þó eigi lengur aftur í tímann en tvö ár og eigi lengur en 3 mánuði að því er varðar sjúkradagpeninga. Bætur samkvæmt II. kafla, aðrar en fæðingarstyrkur, reiknast þó frá fyrsta næsta mánaðar eftir að bótaréttur er fyrir hendi og falla niður í lok þess mánaðar þegar bótarétti lýkur.

Grundvöll bótaréttar má endurskoða hvenær sem er og samræma bætur þeim breytingum, sem orðið hafa.

66. gr.

Bætur skal greiða mánaðarlega eftir á. Þó má greiða sjúkrabætur og dagpeninga fyrir styttri tíma. Enn fremur má greiða bætur eftir á fyrir lengri tíma en einn mánuð, þar sem samgöngur eru erfiðar.

Úrskurðaðar bætur falla niður, ef þær eru ekki sóttar innan 12 mánaða, en úrskurða má bætur á ný, ef rökstudd umsókn berst.

67. gr.

Nú hafa bótaþega verið greiddar hærri bætur en vera bar samkvæmt lögum þessum, og á þá Tryggingastofnunin endurkröfurétt á hendur honum eftir almennum reglum. Tryggingastofnunin getur og dregið upphæðina frá bótum, sem bótaþegi síðar kynni að öðlast rétt til.

Ef greiðsla samkv. 1. mgr. stafar af sviksamlegu atferli bótaþega, getur Tryggingastofnunin látið hann endurgreiða allt að tvöfaldri þeirri fjárhæð, sem ofgreidd var. Hefur þetta engin áhrif á þá refsingu, sem bótaþegi að öðru leyti kann að hafa bakað sér.

68. gr.

Ef umsækjandi á bótakröfu á hendur manni eða stofnun vegna tjóns, er hann eða hún hafa valdið, eiga tryggingarnar endurkröfurétt fyrir þeim bótum, sem þær hafa innt af hendi vegna tjónsins, án þess að til komi sérstakt framsal.

24 29. marz

69. gr.

Ef bótaþegi er dæmdur til fangelsisvistar eða á annan hátt úrskurðaður til dvalar á einhverri stofnun, skulu falla niður allar bætur til hans, meðan hann dvelur þar.

Tryggingastofnunin getur þó ákveðið að greiða bæturnar, eða hluta af þeim, konu hans og börnum eða einhverjum þriðja aðila, sem sér um, að bæturnar komi þeim að sem mestu gagni.

70. gr.

Óheimilt er að framselja eða veðsetja bótakröfur samkv. lögum þessum, og ekki má leggja á þær löghald né gera í þeim fjárnám eða lögtak né halda bótafé til greiðslu opinberra gjalda, annarra en iðgjalda samkvæmt lögum þessum.

71. gr.

Allar bótagreiðslufjárhæðir laga þessara eru grunnupphæðir, sem greiða ber verðlagsuppbætur á samkvæmt vísitölu, eftir sömu reglum og greitt er á laun þeirra opinberra starfsmanna, sem lægst laun hafa, samkvæmt launalögum.

B. Um iðgjöld, innheimtu o. fl.

72. gr.

Sveitarstjórnir skulu fyrir 1. febrúar, í Reykjavík fyrir 1. apríl, ár hvert gera skrá í þrem eintökum yfir alla þá, sem heimilisfastir eru innan hlutaðeigandi sveitarfélags og í byrjun almanaksársins hafa náð 16 ára aldri, en yngri eru en 67 ára.

Skráin skal greina nöfn, heimili, atvinnu, fæðingarár og dag allra þeirra, sem á hana eru færðir, og enn fremur aðrar þær upplýsingar, er varða iðgjaldagreiðslur hlutaðeiganda. Skal sveitarstjórn senda eitt eintakið hlutaðeigandi innheimtumanni þá þegar, en hin tvö til skattyfirvalds, sem leggur á iðgjöld samkvæmt 27. gr. Annað eintakið sendist innheimtumönnum, sbr. 75. gr., hitt eintakið Tryggingastofnuninni.

73. gr.

Iðgjöld atvinnurekenda samkvæmt 29. gr. og 43. gr. skulu skattanefnd og skattstjóri leggja á með tekju- og eignarskatti. Iðgjöld þessi skulu innheimt í heilum krónum. Þó skulu iðgjöld af lögskráðum sjómönnum lögð á og innheimt fyrir fram af lögskráningarstjórum og iðgjöld af ökumönnum bifreiða lögð á af innheimtumönnum bifreiðaskatts og innheimt eftir á fyrir hvert bifreiðaskattár ásamt bifreiðaskatti og skoðunargjaldi bifreiða.

Framtalsskýrslur skulu þannig úr garði gerðar, að skýrt sé fram tekið, fyrir hversu margar vinnuvikur atvinnurekanda beri að greiða. Þyki vafi leika á, að framtal vinnuvikna sé rétt, skal áætla tölu þeirra eftir öðrum upplýsingum, er framtalið sýnir, en séu þær ófullnægjandi eða hafi framtali ekki verið skilað, þá eftir mati skattanefndar eða skattstjóra.

Skattfrjálsir aðilar, er hafa í þjónustu sinni launþega, sem rétt eiga til slysabóta samkvæmt 35.—38. gr., skulu senda hlutaðeigandi skattyfirvaldi framtöl um vinnuvikur á sama hátt og skattskyldir atvinnurekendur.

Í reglugerð samkvæmt síðustu málsgrein 43. gr. skal kveða á um álagningu og innheimtu ársiðgjalda vegna tækja þeirra, er þar greinir.

74. gr.

Gjaldskrár samkvæmt 72. og 73. gr. skulu liggja frammi almenningi til sýnis samtímis skattskrám.

Kæra má til yfirskattanefndar og ríkisskattanefndar eftir sömu reglum og gilda um kærur út af tekjuskatti. Yfirskattanefnd og ríkisskattanefnd skulu endurskoða og leiðrétta gjaldskrárnar með sama hætti og skrár um tekju- og eignarskatt. 24 29. marz

Gjalddagar iðgjalda skulu ákveðnir í reglugerð.

75. gr.

Iðgjöld samkvæmt 72. og 73. gr. skulu innheimt af þeim innheimtumönnum ríkisins, sem innheimta tekju- og eignarskatt. Tryggingastofnun ríkisins innheimtir þó sjálf iðgjöld, sem ríkissjóði eða ríkisstofnunum ber að greiða. Skulu ákvæði laga nr. 46 14. apríl 1954, um tekjuskatt og eignarskatt, þar á meðal um dráttarvexti og lögtaksrétt, gilda um innheimtu iðgjaldanna.

Innheimtumenn ríkisins annast innheimtu á framlögum sveitarfélaga. Gera má lögtak hjá sveitarfélagi fyrir vangreiddum framlögum, m. a. í álögðum, ógreiddum bæjar- eða sveitargjöldum. Þó getur Tryggingastofnun ríkisins annast innheimtuna sjálf í einstökum lögsagnarumdæmum, ef hún kýs það.

Um gjald fyrir innheimtu af iðgjöldum, samkv. lögum þessum, fer eftir launalögum.

Sjúkrasamlagsiðgjöld greiðast til samlaganna. Verði vanskil, innheimta bæjarstjórnir og sveitarstjórnir hjá gjaldanda eða þeim, sem ábyrgð ber á greiðslunni, og má innheimta iðgjöldin með lögtaki.

76. gr.

Meistarar í iðnaði skulu greiða iðgjöld fyrir nema sína, og útgerðarmenn sjúkrasamlagsiðgjöld lögskráðra sjómanna. Óheimilt er að draga iðgjöldin frá kaupi þessara manna.

Nú sækir maður til sveitarstjórnar um, að sveitarsjóður greiði fyrir hann iðgjöld hans, sakir þess að hann sé ekki fær um það af eigin rammleik, og tekur þá sveitarstjórn ákvörðun um umsóknina með tilliti til ástæðna hlutaðeiganda. Þó á iðgjaldsgreiðandi jafnan rétt á því, að sveitarsjóður greiði fyrir hann iðgjald samkvæmt 27. gr., ef tekjur hans og eignir eru svo rýrar, að honum beri ekki að greiða tekjuskatt eða eignarskatt það ár, og má ekki krefja hann um hærri hluta iðgjaldsins en svo, að nemi helmingi skattgjaldstekna hans, unz fullu iðgjaldi er náð. Greiðir sveitarsjóður það, sem á vantar fullt iðgjald. Nú greiðir sveitarsjóður iðgjald samkvæmt þessari málsgrein, og ákveður sveitarstjórn þá, hvort og á hvern hátt hún krefur hann um endurgreiðslu. Ákvæði þessarar málsgreinar taka aðeins til launþega og einyrkja.

Lífeyristryggingin greiðir sjúkrasamlagsiðgjöld þeirra, er njóta elli- og örorkulífeyris. Hjón eru ábyrg fyrir sjúkrasamlagsiðgjöldum hvors annars og foreldrar og fósturforeldrar fyrir sjúkrasamlagsiðgjöldum barna sinna, sem á vegum þeirra eru. Sveitarsjóðir greiða iðgjöld þeirra manna, sem eru á föstu sveitarframfæri.

77. gr.

Þeir, sem laun greiða, skulu, ef innheimtumaður eða sjúkrasamlag krefst þess, halda eftir iðgjöldum launþega, þegar kaup er greitt, og greiða síðan til innheimtumanna. Nú vanrækir launagreiðandi að halda eftir af kaupi, og má þá krefja hann um upphæðina. Nánari ákvæði varðandi skyldur atvinnurekanda samkvæmt þessari grein, og viðurlög við vanrækslu, skulu sett með reglugerð.

78. gr.

Sjúkratryggingin veitir ekki bætur, nema staðið sé í skilum með iðgjöld samkvæmt 57. gr. Heimilt er að ákveða í samþykktum, að allt að sex mánaða vanskil valdi ekki skerðingu bótaréttar. Nemi vanskil meiru en 6 mánuðum, fer um rétt-

24 indi samlagsmanna samkvæmt 51. gr. Nánari ákvæði um réttindaskerðingu vegna
29. marz vanskila skulu sett í samþykktum.

Tryggingastofnunin getur lækkað aðrar bætur um allt að sama hundraðshluta og hin vangreiddu iðgjöld nema af þeim iðgjöldum, er hlutaðeiganda hefur borið að greiða. Ekki skal þó af þessum ástæðum lækka fæðingarstyrk, sbr. 19. gr., bætur samkv. 20. gr. eða slysabætur samkvæmt III. kafla laganna.

79. gr.

Iðgjöld samkvæmt 29. gr., 43. gr. og 57. gr. vegna sjómanna og stjórnenda ökutækja og aflvéla skulu hvíla sem lögveð á hlutaðeigandi skipum, ökutækjum og aflvélum og ganga fyrir öllum öðrum veðum en lögveðum fyrir gjöldum til ríkissjóðs. Iðgjöld samkvæmt 29. gr. og 43. gr. vegna byggingar húsa og annarra mannvirkja skulu og hafa sams konar veðrétt í eignum þessum.

C. Önnur ákvæði.

80. gr.

Varasjóður Tryggingastofnunar ríkisins verður varasjóður lífeyristrygginganna og leggjast vextirnir við höfuðstólinn. Það fé, sem er í vörzlu Tryggingastofnunarinnar vegna slysatrygginganna, færist á sérreikning þeirra. Annað vörzlufé stofnunarinnar sé framvegis í vörzlu þeirrar deildar, sem fer með lífeyristryggingarnar.

Tryggingastofnuninni er heimilt að veita lán úr varasjóði til sveitarfélaga eða annarra aðila, sem sveitarstjórn gengur í ábyrgð fyrir, til að koma upp elliheimilum, sjúkrahúsum eða öryrkjastofnunum, gegn öruggum tryggingum. Handbært fé stofnunarinnar, sem ekki þarf að nota til daglegs rekstrar trygginganna, skal að öðru leyti ávaxta í ríkisskuldabréfum, bankavaxtabréfum eða í lánum, sem tryggð eru með ríkisábyrgð eða annarri öruggri tryggingu.

81. gr.

Ellistyrktarsjóðir þeir, sem um getur í 76. gr. laga nr. 74 31. des. 1937, skulu greiddir hlutaðeigandi sveitarfélögum, er þau hafa komið upp hæli, sem félagsmálaráðherra viðurkennir, fyrir gamalmenni og öryrkja.

82. gr.

Ráðherra getur ákveðið, að lífeyrisdeild greiði:

a. kostnað vegna yfirstjórnar Tryggingastofnunarinnar á sjúkratryggingamálum;
b. gjald fyrir rannsóknir, sem Tryggingastofnunin semur um við opinberar rannsóknarstofur, að þær annist fyrir sjúkrasamlögin;
c. kostnað samkvæmt milliríkjasamningum vegna sjúkrahjálpar til erlendra ríkisborgara, sem dvelja hér um stundarsakir;
d. allt að 300 þúsund krónur á ári í styrki til læknisvitjanasjóða, er starfa samkvæmt lögum nr. 59/1942, og sjúkrasamlaga, sem verða fyrir óvenjulegum útgjöldum vegna sjúkraflutninga og læknisvitjana og starfa í héruðum, þar sem ekki eru læknisvitjanasjóðir. Úthlutun fjárins ákveður tryggingaráð og að fengnum tillögum landlæknis, að því er varðar styrk til læknisvitjanasjóða.

83. gr.

Mæður, sem fá úrskurð yfirvalds um barnalífeyri með óskilgetnum börnum sínum, geta snúið sér til Tryggingastofnunar ríkisins með úrskurðinn og fengið lífeyrinn greiddan þar til 16 ára aldurs barnsins án tillits til þess, hvort þær ganga í hjónaband eða ekki.

Þegar Tryggingastofnunin greiðir barnalífeyri samkvæmt 1. mgr., á hún endur- 24
kröfurétt á hendur barnsföður, og fer um innheimtu slíkrar kröfu eftir 76. gr. fram- 29. marz
færslulaga.

Innheimtumaður, sem annast innheimtu á endurgreiðslukröfu vegna barnalífeyris, getur leitað aðstoðar lögreglunnar til þess að ná til skuldarans.

Verði vanskil af hálfu meðlagsskylds aðila, skal innheimta kröfuna hjá framfærslusveit hans, og telst fjárhæðin framfærslustyrkur veittur honum. Eignast Tryggingastofnunin að öllu leyti sama rétt á hendur framfærslusveit föður og dvalarsveit móður hefur samkvæmt framfærslulögum, þar með talinn sá réttur að leita yfirvaldsúrskurðar um sveitfesti barnsföður samkvæmt 76. gr. framfærslulaga. Skal Tryggingastofnunin svo fljótt sem verða má og eigi síðar en innan 12 mánaða frá greiðslu lífeyrisins bera fram kröfu um endurgreiðslu á hendur framfærslusveit barnsföður, og skal hún þá greiða skuldina innan 6 mánaða frá móttöku kröfunnar.

Nú vanrækir framfærslusveit að sinna kröfunni, og getur þá Tryggingastofnunin krafið ríkissjóð greiðslu samkvæmt 50. gr. framfærslulaga, en þó skulu slíkar kröfur gerðar eigi síðar en tveim árum eftir að krafan hefur verið send framfærslusveit. Nánari ákvæði um endurgreiðslu setur ráðuneytið með reglugerð.

Ákvæði þessarar greinar skulu gilda, eftir því sem við getur átt, um greiðslu barnalífeyris, sem fráskildar konur fá úrskurðaðan með börnum sínum.

84. gr.

Ógift móðir, sem verður að fella niður vinnu og missir tekjur sínar vegna barnsburðar og leggur fram úrskurð á hendur barnsföður fyrir barnsfararkostnaði eða hefur gert ráðstafanir til að afla sér slíks úrskurðar, á rétt á því, að Tryggingastofnunin greiði henni, auk fæðingarstyrks skv. 19. gr., allt að kr. 300.00 á mánuði í allt að 3 mánuði samanlagt fyrir og eftir barnsburð, enda hefur þá Tryggingastofnunin endurkröfurétt á hendur barnsföður og sveitarfélagi á sama hátt og í 83. gr. segir um endurkröfurétt á barnalífeyri.

85. gr.

Tryggingastofnunin skal veita viðurkenningu sérstökum lífeyrissjóðum, sem stofnaðir hafa verið eða stofnaðir kunna að verða til þess að láta í té elli-, örorku-, ekkju- og barnalífeyri, enda uppfylli þeir þau skilyrði, sem Tryggingastofnunin setur fyrir slíkri viðurkenningu. Það skal m. a. sett sem skilyrði, að þeir veiti félagsmönnum sínum elli-, örorku-, ekkju- og barnalífeyri, er ekki sé lægri en tryggður er með lögum þessum. Félagsmenn slíkra sérsjóða og lögboðinna lífeyrissjóða greiði til Tryggingastofnunarinnar iðgjald, er miða skal við þær bætur, er þeir gætu átt kröfu til frá Tryggingastofnuninni. Ráðherra ákveður iðgjöldin að fengnum tillögum Tryggingastofnunarinnar. Tryggingaráð getur krafizt þess, að iðgjaldið sé innheimt af sérsjóðunum, svo og að þeir skuldbindi sig til að gera Tryggingastofnunina skaðlausa af þeim félagsmönnum, sem hverfa úr sjóðnum til almannatrygginganna. — Þessir sjóðir skulu greiða sjúkrasamlagsiðgjöld örorkulífeyrisþega sinna og ellilífeyrisþega, sem orðnir eru 67 ára, enda færi þeir sönnur á, að tekjur þeirra séu ekki svo háar, að valda muni missi lífeyris samkvæmt 22. gr.

Tryggingastofnunin annast reikningshald og daglega afgreiðslu þeirra lífeyrissjóða, sem lögum samkvæmt eiga að vera í hennar vörzlu, og getur tekið að sér sams konar störf fyrir aðra lífeyrissjóði, sem viðurkenndir eru samkvæmt grein þessari.

86. gr.

Fastir starfsmenn skulu aldrei missa neins í af launum sínum, í hverju sem þau eru greidd, fyrstu fjórtán dagana eftir að þeir forfallast frá vinnu sökum sjúk-

24 dóma eða slysa, en njóta skulu þeir kaupgreiðslu um lengri tíma, ef svo er mælt
29. marz fyrir í sérstökum lögum, samningum eða slíkt leiðir af venju í þeirri starfsgrein.

87. gr.

Heimilt er ráðherra að semja við erlendar tryggingastofnanir um gagnkvæm réttindi íslenzkra og erlendra þegna um þau hlunnindi, sem almannatryggingarnar veita.

88. gr.

Ráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd þessara laga að fengnum tillögum Tryggingastofnunarinnar.

89. gr.

Brot gegn lögum þessum og reglugerðum, settum samkvæmt þeim, varða sektum allt að 10 000 krónum til Tryggingastofnunar ríkisins, og skal fara með þau að hætti opinberra mála.

90. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. apríl 1956. Ákvæði 22. gr. um skerðingu lífeyris koma þó til framkvæmda frá 1. janúar 1956. Jafnframt falla úr gildi lög nr. 50/1946, III. kafli laga nr. 104/1943 og lög nr. 116/1954.

Frá og með 1. janúar 1956 er 2. málsgr. 13. gr. laga nr. 50/1946 úr gildi fallin.

Ákvæði til bráðabirgða.

Eftirtalin ákvæði laga þessara koma ekki til framkvæmda fyrr en 1. janúar 1957:

2. gr. 2. mgr., 8. gr. 2. mgr., 10. gr. 3. mgr., 19. gr., 23. gr., 24. gr., 27. gr., 48. gr. a., 52. gr. og 58. gr. 2. mgr.

Til 31. desember 1956 skal fara um atriði þau, sem þessi ákvæði fjalla um, eftir sömu reglum og gilt hafa.

Ríkisstjórnin lætur í samráði við Tryggingastofnun ríkisins og öryrkjafélögin í landinu fara fram á því athugun, á hvern hátt hagkvæmast verði fyrir komið að nota sem bezt starfsorku öryrkjanna, t. d. með stofnun og rekstri öryrkjaskóla, öryrkjaheimila og öryrkjavinnustöðva, þar sem öryrkjunum yrðu sköpuð viðunandi lífsskilyrði á borð við aðra þegna þjóðfélagsins, og skulu niðurstöður þeirra athugana liggja fyrir ásamt tillögum fyrir lok yfirstandandi árs.

Gjört að Bessastöðum, 29. marz 1956.

Ásgeir Ásgeirsson.
(L. S.)

Steingrímur Steinþórsson.